

Liv Öberg
Kollektivtrafik och samhällsplanering
Dnr RUN 219-2020

Remiss Hållbar slamhantering SOU: 2020:3

Sammanfattning

Utredningen har i uppdrag att förslå en hållbar slamhantering. Utredningen föreslår två olika alternativ på förbud mot användning av avloppsslam på mark. Det ena alternativet innebär ett förbud mot all spridning på all mark av allt avloppsslam. Det andra alternativet innebär att avloppsslam får spridas på endast jordbruksmark om det är kvalitetssäkrat. Vidare föreslår utredningen ett krav på fosforåtervinning från avloppsslam från anläggningar som är större än 20 000 pe (personequivaler). Beroende på storlek på anläggning får kommuner mellan 12-15 år på sig att implementera fosforåtervinningen.

Vem berörs?

Kommunerna ansvarar för produktion och hantering av avloppsslam och berörs av både förbud, krav på kvalitetssäkring och uppbyggande av fosforåtervinning. Jordbrukare och livsmedelsproducenter berörs också som mottagare av slam och återvunnen fosfor. Gruvnäringen berörs också då avloppsslam används för att återställa mark efter gruvdrift samt då gruvavfall kan bli en framtida källa till fosfor.

Vem har fått remissen?

Ett stort antal kommuner har fått remissen. Dock ingen från Västerbotten, därför har remissen skickats ut till alla kommuner i regionen och deras synpunkter återfinns i Region Västerbottens svar som bilaga till yttrandet. Andra mottagare är statliga myndigheter, universitet, miljöorganisationer, intressenter inom livsmedelsproduktion och gruvnäring. I Västerbotten har länsstyrelsen, Mark och miljödomstolen samt Norrmejerier fått remissen. Intresseorganisationer som vi är mer eller mindre kopplade till som också fått den är Avfall Sverige, Svenskt Vatten och SKR.

Yttrande

Region Västerbotten förordar alternativ 2. Alternativ 1 motverkar arbetet med cirkularitet och kretsloppsprincipen.

- Alternativ 1 är föreslaget för att tillämpa försiktighetsprincipen, men på s. 29 står att forskning kring spridning av avloppsslam ännu inte har kunnat påvisa negativa effekter på hälsa och miljö.
- På s. 30 står att det finns klara belägg för att slamgödning tillför växtnäring och mullämnen som jordbruket behöver. Eftersom slammet innehåller fler ämnen än fosfor som jordbruket behöver är förslaget att enbart återvinna fosfor ur avloppsslammet inte tillräckligt, dessutom framgår det av utredningen att utvinningen är mycket kostsam.

För att minska mängden farliga ämnen i slammet bör fortsatt arbete ske med krav och regleringar uppströms och i avloppsanläggningar. Det finns till exempel idag fungerande teknik för att "oskadliggöra" läkemedelssubstanser i avloppsvatten.

I utredningen framkommer att "forskningen inte har kunnat belägga att slamgödslade grödor ger hälsopåverkan eller påverkar ekosystemen i jordbruket på ett negativt sätt" trots att försök pågår med ganska tungt slamgödslade grödor. Det frågan under många decennier handlat om (många utredningar har gjorts) är ett resonemang om försiktighetsprinciper grundat på att man ännu inte känner till vilken effekt innehållet i slammet har, till exempel att det kan finnas kombinationseffekter mellan olika typer av föroreningar. Och dessutom har det funnits en ganska stor generell rädsla/ovilja för att inom lantbruksnäringen att ta emot slammet, delvis eftersom det blir en symbolfråga som skulle kunna riskera att minska efterfrågan på jordbruksprodukter alldeles oavsett hur faktiska hälso- och miljöpåverkan är.

Krav på fosforåtervinning från avloppsslam från anläggningar < 20 000 pe (personekvivalenter).

Mindre kommuner i Västerbotten saknar anläggningar som kan komma att beröras. Umeå kommun är på gång med en pyrolysanläggning och bedömer att de har god planering för att kunna hantera förslaget.

Forskning och utveckling

Forskning inom avloppsslam och slamhantering sker både på Umeå Universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet i Umeå. Ett flertal projekt har finansierats med regionala tillväxtmedel och strukturfonder. Det finns fortsatt behov av resurser för fortsatt utveckling och forskning inom följande områden:

- En förutsättning för att kunna tillämpa cirkulära modeller för slammet, är att slammet uppfyller fastställda miljö- och hygieniseringskrav och mark med nettoförlust av närsalter samt att produktiv finns på rimligt avstånd (exempelvis betesmarker och slätterängar).
- Möjligheter till behandling av avloppsslam som kompostanläggningar m.m. bör som de skriver finnas kvar dock finns önskemål om bättre vägledning och riktvärden kring metaller och läkemedelsrester.
- Tydligare och bättre regelverk som styr så att avloppsslammet är så rent som möjligt innan det lämnar avloppsanläggningen, dvs förebyggande arbete att få in så rent vatten som möjligt, allt kunna rena bort initialt i reningsverket och inte efter.

Jordbruk

Återföring av avloppsslam till jordbruket är inte vanligt förekommande i Västerbotten och det finns begränsad erfarenhet av den frågan.

En utmaning med att fokusera på återföring av fosfor är att återföringen av andra ämnen, som kol och kväve, från slammet minskar. Detta kan medföra nya problem för den produktiva jordbruksmarken.

Gruvnäring

Efterfrågan av efterbehandlingsprojekt inom gruvindustrin har minskat och verksamhetsutövare har fått söka annan avsättning för slammet.

Återföring av fosfor från gruvavfall är ett spännande område som skulle kunna ha stor potential i Västerbotten. Det kommer bli mycket intressant att följa utvecklingen inom det området. Det kommer även att bli intressant att följa hur regleringen av andra typer av rötresten kan komma att förändras, t.ex. rötrest från rötning av organiskt avfall. Det förekommer att denna rötrest och slam

från rötat avloppsslam avyttras på liknande sätt från anläggningar där hanteringen av båda dessa fraktioner sker.

Gruvnäringen bör ges möjlighet att lämna synpunkter på utredningen.

Ökade transporter

Förslaget kan innebära ett ökat antal slamtransporter med högre koldioxidutsläpp som följd samt förlust av tillgång på närbelägna anläggningsmassor.

Det kan finnas behov av lokala anpassningar för att minska behovet av transporter. Klimatpåverkan från transporter riskerar att öka om de anläggningar som behövs för återvinningen av fosfor blir alltför få och koncentrade till storstadsregionerna.

Förslag till beslut

Regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott föreslår regionala utvecklingsnämnden ställa sig bakom yttrande över remiss Hållbar slamhantering SOU 2020:3.

Bedömda resultat och konsekvenser

Bedöms ge betydande ökning av kostnader för en kommuns invånare och fritidshusägare.

Ersätter beslutet ett tidigare/annat beslut?

-

Resurser och finansiering

Bilagor

1. Kommunernas synpunkter
2. Sammanfattning Hållbar Slamhantering SOU 2020:03.

[Remissen i dess helhet kan laddas ned via regeringens webbsida.](https://www.regeringen.se/48e7cd/contentassets/3d68880d2e6942f3a1dccb158e46beb7/hallbar-slamhantering-sou-20203)

<https://www.regeringen.se/48e7cd/contentassets/3d68880d2e6942f3a1dccb158e46beb7/hallbar-slamhantering-sou-20203>

Beslut expedieras till

[Miljödepartementet, m.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:m.remissvar@regeringskansliet.se)
annika.lofgren@regeringskansliet.se